Laurynas Kurila

Tyrinėjimai Sereikiškių parke

2009 m. vykdyti archeologiniai tyrinėjimai Vilniaus senamiestyje (A1610K), Sereikiškių parke. Tyrinėjimai buvo susiję su naujo eksploatacinio vandens gręžinio įrengimo darbais. Parke esančioje Sereikiškių vandenvietėje, visoje Vilnios vingio juosiamoje teritorijoje yra daug eksploatuojamų ir jau nebeveikiančių vandens gręžinių. Naujasis gręžinys įrengtas centrinėje vandenvietės teritorijos dalyje. Gręžimo darbų metu šalia gręžinio reikėjo iškasti apie 15 m³ tūrio laikiną technologinę duobę molio skiediniui, taip užtikrinant gręžinio sienelių stabilumą. Jos vietoje atlikti archeologiniai tyrinėjimai – ištirta ***perkasa 1***.

Artimiausia perkasos 1 aplinka anksčiau archeologiškai netyrinėta. 1981 m. gręžiant apie 13 m į V nuo jos, iki 3 m gylio fiksuotas supiltinis (?) gruntas su akmenimis ir plytomis. Kitur Sereikiškių parke archeologiniai tyrinėjimai vykdyti tik tiesiamų komunikacijų vietose. Vandenvietės teritorijos PV dalyje, apie 170–300 m į PV nuo 2009 m. ištirto ploto 1999 m. buvo atlikti archeologiniai tyrinėjimai (ištirtas 24 m² plotas) ir archeologiniai žvalgymai (žvalgytas apie 315 m² plotas). Fiksuotas 2–3,5 m storio apardytas kultūrinis sluoksnis su XVI–XX a. radiniais, mūrinių statinių pamatais ir medinių konstrukcijų liekanomis (žr. *LIIR*, f. 1, b. 3414). Apie 200 m į ŠR nuo perkasos 1 1994 m. buvo atlikti žvalgomieji archeologiniai tyrinėjimai (ištirtas 55 m² plotas). 1995 m. šioje vietoje atlikti archeologiniai žvalgymai (iš viso 980 m² plote). Fiksuotas iki 2,2 m storio supiltinis gruntas. Giliau kai kur buvo išlikęs iki 1,2 m storio kultūrinis sluoksnis su negausiais radiniais, mūrinių statinių, medinių konstrukcijų, akmenų grindinių fragmentais. Sluoksnis datuojamas XVII–XIX a. (žr. *LIIR*, f. 1, b. 2257, 2471).

Technologinės duobės vietoje iškasta 6x1,7 m dydžio perkasa, orientuota ŠR–PV kryptimi (ištirtas 10,2 m² plotas). Apie 1–2 m į V nuo perkasos (dalinai – po jos ŠR kampu) apie 2,5 m gylyje eina vandentiekio trasa. Taigi tikėtina, kad visas tyrinėjimų plotas ar bent jo dalis yra jau suardytas kasant griovį vandentiekio vamzdžiams.

Perkasoje 1 po nestoru velėnos sluoksniu fiksuotas 20–35 cm storio maišyto pilko, vietomis rusvo molio ir smėlio su juodos žemės intarpais sluoksnis. 40–45 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (H_{abs} 93,86–93,76 m) pasiektas 10–17 cm storio juodos žemės sluoksnis – buvęs žemės paviršius (velėna). Po juo buvo plonas (iki 5 cm) gelsvai rudo smėlio tarpsluoksnis. 50–62 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (H_{abs} 93,76–93,61 m) atidengtas maišytas pilkos žemės su griuvenomis sluoksnis. Jis tęsėsi



1 pav. Perkasa 1, pasiekus projektinį gylį, iš P pusės. L. Kurilos nuotr.

Fig. 1. Trench 1 after reaching the planned depth as seen from the S.



2 pav. Perkasoje 1 aptikti radiniai: 1–3 – plokštinių koklių fragmentai, 4–8 – buitinės keramikos šukės, 9 – bato pasagėlė, 10 – plytos dalis, 11 – grindų plytelė. L. Kurilos nuotr.

Fig. 2. Finds discovered in trench 1: 1–3 – stove tile fragments, 4–8 – household pottery fragments, 9 – a heel plate, 10 – part of a brick, 11 – a floor tile.

iki pat perkasos dugno. Kasta iki 1,3 (perkasos PV dalyje, kurioje atidengtas kanalizacijos vamzdis) – 1,6 (perkasos ŠR dalyje) m gylio (H_{abs} 92,97–92,60 m). Įžemis tyrinėtame plote nepasiektas (1 pav.).

Maišytame pilkos žemės sluoksnyje buvo gana daug XX a. statybinių griuvenų ir šiukšlių. Šiame sluoksnyje įvairiame gylyje aptikta ir archeologinės vertės turinčių radinių: raudonos masės plytos su braukomis dalis, molinė grindų plytelė ir dar dviejų plytelių dalys, plokštinių koklių (puoštų treliažo ar augaliniu ornamentu, dengtų žalia arba mėlyna ir balta glazūra, neglazūruotų) fragmentų, buitinės keramikos šukių, geležinė bato pasagėlė, stiklinio indo (butelio?) šukė, lango stiklo šukė (2 pav.). Ankstyviausi radiniai datuotini XVII a., kiti gali būti datuojami XVIII–XIX a. Be to, maišytame pilkos žemės sluoksnyje rasta ir nedaug gyvulių kaulų.

Perkasoje iki jos dugno atidengti sluoksniai yra visiškai suardyti ne anksčiau nei XX a. viduryje. Nesuardyti kultūrinio sluoksnio horizontai perkasoje nepasiekti. Maišytame pilkos žemės sluoksnyje įvairiame gylyje aptikta skirtingų laikotarpių radinių. Šis sluoksnis perkastas (tikėtina, ne vieną kartą) įrengiant įvairias komunikacijas. Visi sluoksniai, esantys virš jo, yra supiltiniai ir datuojami XX a. II puse.

The excavations at Sereikiškės Park

In 2009 an excavation was conducted at Sereikiškės Park. In drilling a new borehole at the Sereikiškės well, a temporary work pit needed to be dug. Trench 1 (6 x 1.7 m, 10.2 m²) was excavated at its site (Fig. 1). Fill layers from the second half of 20th century were recorded from a depth of 50–62 cm below the ground surface at the excavation site. Below this was unearthed a layer of mixed grey earth with a rubble layer. Its bottom was not reached in the trench. This layer contained a fairly large quantity of 20th century construction rubble and rubbish. Archaeologically valuable finds were also discovered in it: parts of bricks, fragments of clay floor and stove tiles, fragments of household pottery, an iron heel plate, a glass vessel (bottle?) shard, and a window glass shard (Fig. 2). The earliest finds date to the 17th century, others can be dated to the 18th–19th centuries. The cultural layer was completely destroyed no earlier than mid-20th century. No undisturbed cultural layer horizons or sterile soil was reached.

Justina Ramanauskienė

Žvalgymai Naugarduko gatvėje 18

2009 m. atlikti archeologiniai žvalgymai Vilniuje, Naugarduko gatvėje 18. Naugarduko gatvė yra į PV nuo Vilniaus senamiesčio, dabartinėje Naujamiesčio teritorijoje. Namas Naugarduko gatvėje 18 yra teritorijoje, kurią riboja Mindaugo, Šaltinių, Aguonų ir Naugarduko gatvės. Žvalgymų vieta yra uždarame kieme, į kurį patenkama pro vartus iš Naugarduko gatvės. Iš Š ir V pusių kiemą riboja Naugarduko gatvės namai 18 ir 18A, iš R pusės teritorija aptverta tinklo tvora, iš P pusės – mūrine tvora. Kiemo R ir P dalyje stovi seni mediniai vieno aukšto sandėliukai. Archeologinių žvalgymų metu žvalgytas apie 25 m² dydžio plotas. Žvalgymai atlikti projektuojamo vandentiekio trasos atkarpoje, vandentiekio ir nuotekynės šulinių vietose.

1 pav. Žvalgymų metu rastos buitinės keramikos šukės. J. Ramanauskienės nuotr.

Fig. 1. Fragments of household pottery discovered during the survey.

